

Quan el conflicte és el decorat

Gerard Guerra i Ribó

CLUA, Guillem. *Gust de cendra*, Arola Editors, Textos a part [Teatre contemporani, 52], tarragona, 2008, 125 pp.

El teatre, en tant que producte artístic, neix i es produeix en un context sociocultural amb el qual està indefugiblement lligat. Així, doncs, sembla una insensatesa pretendre obviar aquest context en el qual, de fet, nosaltres mateixos ens hi trobem immersos. Davant la producció escrita de Guillem Clua (Barcelona, 1973) resulta encara més necessari de tenir present el context de creació. D'aquesta manera, hem de considerar raonablement comprensible que un dramaturg es plantejgi d'escriure sobre temes d'actualitat, tant d'aquí mateix, com de l'altre cap de món, perquè, a vegades, allò que és més llunyà i alhora particular, pot esdevenir extremament universal. Endinsar-se en les problemàtiques que sacsegen un planeta globalitzat a través de l'art és, potser, un símptoma de qualitat cultural, de veure que la nostra cultura, tot i minoritzada, no és una cultura de segona, ans al contrari. Sigui com vulgui, ens trobem davant un autor la trajectòria del qual és coneguda dins el món teatral, bàsicament

per les seves obres anteriors: *Invisibles* (Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi 2002) i *La pell en flames* (Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi 2004 i Premi de la Crítica Serra d'Or al millor text teatral 2005).

Gust de cendra presenta la història d'un matrimoni novaiorquès, Anna i Carl, que viatja a Jerusalem just abans de passar pel mar Morta on el marit, malalt de psoriasi, té intenció d'alleugerir el dolor i aprofitar-se de les propietats beneficioses dels fangs i de l'aigua de la zona per a regenerar la seva pell. A Jerusalem, però, topen amb un altre turista nord-americà, Tobit —amb el qual comparteixen hotel—, que esdevé un personatge clau per comprendre el gir psicològic d'Anna en el transcurs de l'evolució de la història.

De fet, cal tenir en compte que hi ha dues trames que es van entrelaçant. Per una banda la trama dels occidentals, la història de l'estada d'Anna i Carl amb Tobit, ambientada al Pròxim Orient; i, per l'altra, la trama de Fawziyah i Yasir, dos joves palestins que procuren sobre-

viure en un territori ideològicament i socialment molt trasbalsat portant a terme un pla secret per provar de donar sentit a les seves vides. Ens trobem, doncs, davant d'una narració treballada, quelcom prou característic de Clua i que ja podem percebre en obres anteriors com *Invisibles* o *La pell en flames*. Aquest alt contingut narratiu de què parlem és visible, també, en les profuses didascàlies, abundants en detalls i precises en indicacions.

Quant als personatges que presenta, hem de destacar el fet que els tres nord-americans tenen una visió de la societat òbviament diferent de la dels dos joves palestins, de manera que els primers no saben enfrontar-se al món palestí i valorar-lo des de cap altres prejudicis que no siguin els occidentals. D'aquesta manera, doncs, ens trobem que Carl és un home de quaranta-quatre anys (però amb patrons conductuals propis d'edats força més joves) amb una clara inclinació cap a la beguda i la grolleria. El patriotisme aferrissat també el defineix amb contundència, a més de la impertinència insistent.

En contraposició, hi ha la seva dona Anna, nou anys més jove que Carl. Una persona força madura i assenyada, tot i que es veu immersa en una complexa xarxa de tensions i dubtes emocionals. Finalment, Tobit tanca la tríada occidental. Als seus trenta-set anys ja en fa tres que assisteix periòdicament a reunions per provar de suportar la insostenible pesadesa de l'addicció a l'alcohol. Part de la informació que rebem d'aquest personatge ens fa pensar que es tracta d'un *loser* (perdedor), tot i que també sembla ser una persona llegida i interessada per la cultura (és qui narra els diversos fragments bíblics citats al llarg de l'obra).

Quant als altres dos personatges orientals, protagonistes d'una trama paral·lela però que alhora s'entrellaça amb l'altra història, tenim a Fawsiyah, de vint-i-cinc anys, una noia profundament trista i melangiosa que viu ancorada en els records del passat, provant, així, d'obviar una realitat que l'ofega, i a Yasir, de tretze anys, un jove adolescent, i innocent que lluita per mantenir-se viu en un context social que li és advers i en el qual la seva infantesa ha estat minada per un conflicte bèl·lic incompreensible.

És bo de deixar clar, però, que Clua converteix el conflicte araboisraelià en rerefons d'una història d'amor i d'odi, de recerca i de creixement personal, tot defugint-ne una lectura bel·licista. Així, doncs, qualsevol lector les expectatives del qual siguin copsar-ne el posicionament moral o l'enfocament del conflicte d'actualitat quedarà decebut. En *Gust de cendra* trobem que els israelians, l'altre poble implicat, són presentats de manera difusa, però com els opressors dels palestins, com a fonamentalistes religiosos. Tenint en compte la vigència del conflicte, hauria resultat desitjable que Clua no l'usés com a mer decorat. Segons el nostre parer, el resultat hauria estat més bo si l'autor hagués decidit fer-ne un retrat acurat i poc superficial, junt amb l'explicació de la història dels personatges. En qualsevol cas, tot i la manca d'intenció política o propagandística, en art les tries no són mai gratuïtes.

En el text, que tracta hàbilment un tema actual d'abast supraestatal, la intriga —centrada al voltant del temor d'un possible atemptat i l'aparició d'una misteriosa caixa— conjumina l'estructura textual amb un ritme àgil i trepidant que converteixen l'obra en una lectura frenètica.